

Amikor már az alapok sincsenek meg - 11. Zsoltár (nov. 26.)

Ha az alapfalakat is lerombolják, mit tehet az igaz ember?

Pár napja hallottam azt a megdöbbentő hírt, hogy Belgiumban tilos lett nyilvános helyen karácsonyfát állítani, mert bántja a muszlim kisebbség érzékenységét. Ez a hír, de sok mást is sorolhatnánk mellé, jól érzékelteti, hogy már a közös keresztény alapok sincsenek meg a mi Európánkban. De én nem is azt érzem a legnagyobb problémának, hogy karácsonyfát nem lehet állítani, hanem inkább az erkölcsi konszenzus teljes megszűnését. Nincsenek már olyan normák, amikre lehet úgy hivatkozni, hogy az mindenki számára közös alapot jelentsen.

Persze nem mi vagyunk az egyetlen olyan nemzedék, aki ezt éli meg. Minden nemzedék él meg ilyen pusztulásokat környezetében. Egy híres irodalomtörténeti példa erre Jonathan Swift a Gulliver írója, aki folyamatosan kesergett korának nyomorúságos voltán. Sírfelirata így szól: *Itt nyugszik Jonathan Swift, ahol a vad felháborodás nem marcangolhatja többé a szívét.*

A legrosszabb, amikor mindezt úgy éljük meg, hogy nem érezzük úgy, hogy barmit is tehetnénk ennek a pusztulásnak a megállítására... Pedig tehetünk.

A zsoltár első verse így hangzik: *Az Úrhoz menekülök. Hogyan mondhatjátok nekem: Menekülj a hegyre, mint a madár?! A hegyekbe, a vadonba, a pusztaságba való elmenekülés is lehet megoldás ideiglenesen: elbújok a világ elől. De egyre kevesebb a hegy, vadon és pusztaság ahová bújhatnánk. Vannak viszont a virtuális világok. Ezek is a menekülés egy fajtáját jelentik. Viszont van egy másik,*

egy jobb megoldás is: Menekülhetek az Úrhoz. Kapaszkodhatom belé, s akkor megmaradok. Ő megtarthat engem akkor is, amikor már nincs fal a talpam alatt, amin álljak. Láthatjuk ennek példáit azoknak a nagy középkori szenteknek a példáján, akik a sötét évszázadok közepette is tudták megőrizni az Istenbe vetett hitüket, sőt azt még el is vitték azokhoz a sötétségben élő népekhez, akik annak elpusztítására törtek. Ilyen volt például Szt. Patrik, aki az íreket térítette meg, akiknél előzőleg rabszolgaként élt. Miután megszökött, néhány évvel később önként ment vissza közéjük, hogy az evangéliumot hirdesse nekik. De ilyen volt a mi Gellért püspökünk is aki kulturált Itáliából, Velencéből eljött a magyarok közé szolgálni.

Aki Istenbe kapaszkodik, annak van, lehet válasza a feltett kérdésre: *Ha az alapfalakat is lerombolják, mit tehet az igaz ember?* A válasz, amit a zsoltáríró is megfogalmaz: *Reménykedhet az Úrban, mert: Bizony, igaz az ÚR, igaz tetteket szeret; a becsületes emberek meglátják arcát.*

Szalagavató - 5 Móz 6,4-9 (nov. 17.)

Ez a jól ismert szakasz a mózesi törvényből, amit héberül sömának hívnak, s ami a törvény legfontosabb szakaszát foglalja össze: *Halld meg, Izráel: Az ÚR a mi Istenünk, egyedül az ÚR! Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!* Amikor egy farizeus megkérdezi Jézust, hogy hogyan tudná röviden összefoglalni a törvényt, Jézus ezt a szakaszt, illetve a felebarát szeretetéről szólót idézi. Azt, hogy ez a parancs mennyire fontos, az utána következő versek ki is hangsúlyozzák: *Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd meg azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelysz! Kösd azokat jelként a kezre, és legyenek fejdíszként a homlokodon. Írd azokat házába ajtófélfáira és kapuidra!* Szalagként a kézre és a homlokra kötve... Ezért, a szalagról szóló utalás miatt is választottam ki ezt az igét mára.

Az a szalag is, amit ma feltűzünk nektek, egy üzenetet hordoz: Védett korba léptetek, most készültök a felnőtté avatásotokra, a nagy vizsgára. Sok más üzenetet is hordozhat egy feltűzött szalag, pl. hogy gyászolok, vagy fontosnak tartom a mell-rák elleni küzdelmet stb. Amikor majd elballagtok, az iskola zászlajára is fogtok egy emlékszalagot kötni. Én viszont most ennek kapcsán arra szeretnék felhívni titeket, hogy gondolkozzatok el: ha ti választhatnátok magatoknak egy szalagot, azon egy felirattal, ami kifejez titeket, mit írnátok arra mottóként? Mi lenne a jelmondatod? Mit érzel az életed céljának? Mi az értelme? Mi az erőforrása?

Ez az igeszakasz felajánl egy olyan mondanivalót, ami lehet az életed középpontja: az Isten szeretetét. Ezt a rövid ígérő szöveget kis tokocskákban fel is szögezik a hívők az ajtófélfájukra, vagy borszírjra varrva a karjukra és a homlokukra kötik az imádság idejére. Valójában azonban ennek a szakasznak az igazi mondanivalója éppen a mindennapokra vonatkozik, amikor épp nem imádkozom, amikor épp nem a templomban vagyok. Azért kell a karomra, a homlokomra kötni ezeket az ígéseket, azért kell az ajtófélfára és a kapura írni, hogy állandóan előtttem legyenek. A karomon, amikor cselekszem, hogy ne pofonra, hanem simogatásra lendüljön a kezem. A fejemben, amikor gondolkodom, vagy beszélek, vagy nézek valamit, valakit, hogy ez a szeretet határozza meg a szavaimat, gondolataimat, figyelmemet. Az ajtófélfámon, hogy otthon is keresztény maradjak. Kevés szomorúbb dolog van annál, mint amikor egy keresztény közszereplőről kiderül, hogy otthon egyáltalán nem keresztényként viselkedik. És legyen ott a kapufélfán, hogy amikor elmegyek valahova, vagy kilépek a világba az otthon biztonságából, akkor Istenben bízva tegyem azt.

Az Isten szeretete lehet olyan középpontja az életemnek, ami mindent elrendez maga körül. Az Isten szeretete meghatározza a magamhoz való viszonyomat, és meghatározza a felebarátomhoz való viszonyomat is. Aki átéli azt, hogy az Isten szereti és elfogadja, s tud erre maga is szeretettel reagálni, az tudja magát is és a felebarátját is szeretni.

Ha viszont nem az Istenhez fűződő szeretet, hanem önmagam, vagy egy másik ember szeretete kerül a középpontba, elkerülhetetlenül csalódnai fogok, és csalódást is okozok. Még akkor, ha az az ideális eset áll elő, hogy egy önimádó egy olyan párra talál, aki meg őt akarja imádni... De általában nem ez a helyzet.

Ha pedig valaki egy elvet helyez az élete középpontjába, az még kevesebb sikerrel kecsegtet. Sőt ebből szoktak a legembertelenebb tettek születni.

Az ÚR a mi Istenünk, egyedül az ÚR! Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből! Ha ez áll az életem szalagján, akkor tudok úgy szeretni, hogy az ne megkötöző, vagy a viszonzást elváró, vagy gépies legyen, hanem igazán a másikhöz odaforduló, őt akár elengedni is tudó szeretet. Mert nem ő és nem is magam, hanem az értem és érte is magát szeretetből odaáldozó Krisztus áll az életem középpontjában.

Ez a szalag egyrészt most egyáltalán nem erről szól, másrészt viszont szólhat erről is. Ez egy fontos mérföldköve az életednek, sokat is készültél rá, és emlékezni is fogsz rá egy jó darabig, amíg rád is le nem csap az aggkori szenilitás. Milyen lélekkel vagy benne jelen? (Azon túl persze, hogy izgulsz, hogy fog-e menni a tánc?) Fontosnak érzed az eddig megtett utadat? Mi az, ami meghatározta azt számodra? Fontosnak érzed azt, ami most ebben az évben előtted áll? Mitől válik fontossá? Hogyan fog folytatódni az életed, ha ez a szakasza – a középiskola – befejeződik? Ezek a kérdések mind-mind az életeddel, és azzal, hogy azt hogyan éled meg, kapcsolódnak össze. Márpedig akkor igenis fontos, hogy mi az, ami alapján akarsz az életed élni?

Tudom, hogy most elsősorban nem az lebeg a szemetek előtt, hogy mi alapján akarjátok az életeteket élni, hanem hogy először a táncokat kell túlélni. Hogy először az lenne jó, ha azok sikerülnének jól, s majd aztán, akkor majd lehet másról szó. Mégis arra kérek titeket, hogy most pár percre tegyétek félre ezeket az izgalmas, vagy éppen aggasztó gondolatokat, és csendesedjete el ezek felett a kérdések felett velünk együtt!

- Mit írnál arra a szalagra, ami életed eddigi szakaszát foglalja össze?
- Mi lenne a jövőre vonatkozó reményeidet összefoglaló szalagra írva?
- Mi az, ami az élethez az erőt adja neked?
- Mi az, amit most az életed céljának látsz?
- Mi az, amiről szeretnéd, ha mindenki tudna, aki veled találkozik?
- És végül: Mit jelent most neked ez a mondat: *Szeresd azért az URat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes erődből!*

Isten vagy ember - 9. zsoltár (nov. 12.)

A zsoltár a magukat felmagasztaló, öntelt embereket elítélő, az elnyomott, istenhez forduló embereken könyörülő Istenről szól. Az ítélő Istenről. Csak néhány vers még egyszer ennek érzékeltetésére.

De az ÚR örökké trónján ül, fölállította bírói székét.

Igazságosan bíraskodik a világ fölött, részrehajlás nélkül ítéli a nemzeteket.

Az elnyomottak menedéke az ÚR, menedék a nyomorúság idején...

Mert számon kéri a vérontást, emlékezik rá, nem feledkezik meg a nyomorultak jajkiáltásáról...

A holtak hazájába kerülnek a bűnösök, minden olyan nép, amely elfelejti Istent.

Nem marad örökre elfelejtve a szegény, nem vész el végleg a nyomorultak reménye.

Az elnyomottak megmentése és az erőszakoskodók elítélése ugyanannak az éremnek a két oldala. De a számomra a leginkább fontossá vált szakasza a zsoltárnak az utolsó fél vers: *hadd tudják meg a népek, hogy ők csak emberek!*

Sokszor azokban az embereken, akik másokon átgázolnak, pont ennek a hiányát érezzük: nincsenek tisztában azzal, hogy ők is ugyanolyan emberek, mint azok, akiken átgázolnak. Gondolkoztam, hogy honnan lehetne erre a leginkább életközeli példát hozni, s két különböző terület ötlött egyből elém, ahol az emberek – anonimításban érezve magukat – őszintebben adják magukat.

Az egyik életterület a vezetés. Itt az emberek – autójuk kalitkájában – gátlástalanabban viselkednek, mert úgy érzik, hogy az autó elrejtje őket. Tapaszthatunk is – akár, ha már vezettek, saját magatok, akár ha még nem utasként, vagy gyalogosként, kerékpárosként – olyan viselkedéseket, amikben az nyilvánul meg, hogy bizonyos sofőrök úgy érzik, hogy nekik több joguk van az úton, mint másoknak. Ilyenkor úgy megfogalmazódik bennünk, ez a mondat (ha nem valami erősebb): *hadd tudják meg, hogy ők csak emberek!*

A másik az internetes fórumos hozzászólások. Itt is – az anonimítás – palástolatlanabb stílust hoz elő. Egy ateizmussal kapcsolatos vitából idézek egy párbeszéd-fordulót:

- Te egyrészt szemlátomást semmit nem értettél meg az evolúció működéséből, hiába vázoltam fel azt neked.

*- Azt a k*va, ennek a gyereknek nem kis arca van. Rájöttem, te vagy Isten. Tehát bebizonyítottam, hogy Isten létezik. QED.*

Ebben a második példában már a válaszoló maga fogalmazta meg, hogy mi a gond.

Tényleg vannak olyan emberek, akik nincsenek tisztában azzal – a maga mélységében – hogy ők is emberek. És nem csak az elmeegógyintézetekben. Sőt: a kérdés igazából az, hogy mi nem tartozunk-e közéjük?

Nyilván ez az áhítat nem képes arra, hogy most végiggondoljuk, hogy mit is jelenet ebben az összefüggésben embernek lenni, de azt megláthatjuk: két egymástól független területen jelenik ez meg: a többi emberhez való viszonyunkban és az Istenhez való viszonyunkban. Ezért most ezzel a két területtel kapcsolatos pár kérdésen elmélkedjünk el áhítatunk végén!

- Mi határozza meg osztálytársaidhoz való viszonyodat? Ha valakivel konfliktusod van, az miből szokott fakadni? Hogyan oldod meg ezt a konfliktust? Mi derül ki ebből rólad?
- Hogyan jellemeznéd szüleidet? Ha velük van konfliktusod, az miből fakad? Ebből mi derül ki rólad?
- Miről szoktál imádságodban beszélni Istennel? Mi az, amiben a vallásosságod megnyilvánul? Ebből mi derül ki rólad?

A kis nagy ember - 8. zsoltár (nov. 5.)

A zsoltár végig az ember kicsinységéről és mégis nagy voltáról elmélkedik, Istent dicsőítve. *Gyermekek és csecsemők szája által is építéd hatalmat ellenfeleiddel szemben, hogy elnémítsd az ellenséget és a bosszúállót* – hangzik el a zsoltár elején. A tehetetlen kisbabák által is képes Isten legyőzni az ellenségeit, mert Őáltala még a tehetetlen kisbaba is erősebbé válik, mint a harcedzett katona.

Utána a csillagos ég alatt magát törpének érző ember képe következik. A csillagos ég időtlen idők óta az embert saját kicsinységére emlékeztette. Már akkor is így volt ez, amikor még fogalmuk sem volt az embereknek az univerzum valódi nagyságáról. Sokan ebből le is vonják a következtetést: nem számít, hogy én mit teszek, mi történik velem, hiszen én csak egy porszemecske vagyok a világmindenségben. Persze van, hogy egy kudarc, vagy egy gonosz megjegyzés alapján kezd valaki ugyanígy gondolkodni magáról...

De a zsoltár írója nem erre a következtetésre jut: igaz, hogy kicsinyek vagyunk a csillagok nagyságához, s az univerzum kiterjedéséhez képest, de Isten mégis hatalmas méltóságot adott nekünk: *micsoda a halandó - mondom -, hogy törődsz vele, és az emberfia, hogy gondod van rá? Kevéssel tetted őt kisebbé Istennél, dicsőséggel és méltósággal koronáztad meg. Úrrá tetted kezéd alkotásain, mindent a lába alá vetettél: a juhokat és marhákat mind, még a mezei vadakat is, az ég madarait, a tenger halait, amelyek a tenger ösvényein járnak.* Egyszerre vagyunk kicsik és nagyok. Ezt csak

akkor értjük igazán jól, ha Istennek kapcsolatban vagyunk. Ez a kapcsolat a mi igazán helyes önértékelésünk alapja. Az, amit a szüleinktől kapunk, nagyon fontos, és meg is határoz minket, jól vagy rosszul, de biztos, hogy egyik, vagy másik irányba félremegy: vagy túl kicsinek, vagy túl nagynak fogjuk magunkat érezni. Istennek való kapcsolatunkban találunk igazán a helyünkre.

Nélküle általában az önértékelésünk olyan, mint egy sinusgörbe. Hol túl, hol alul értékeljük magunkat. Ő az, aki egyensúlyba tud hozni minket. Ahogy Jézus beszélt a kirekesztettekkel, pl. a házasságtörő asszonnyal: „nem ítélek el, menj, és többé ne vétkezz!” Tud a bűnről, azt el is ítéli, de az asszonyt nem. Mi vagy az egyik, vagy a másik végletbe esünk.

Kicsik vagyunk a csillagokhoz mérten, és Isten mégis hatalmas méltósággal ruházott fel minket. Nem csoda, hogy a zsoltáríró isten felé fordul a zsoltár első és utolsó versében is: *Ó, URunk, mi URunk! Mily felséges a te neved az egész földön!*

- Mi az, ami téged a saját véges voltoddal, kicsinységeddel szembesíteni szokott? Milyen érzéseket kelt ez benned?
- Mikor érzed magad igazán erősnek, bizakodónak? Kinek van ebben rajtad kívül szerepe? Mit mond, hogyan viszonyul ő hozzád, amitől így érzed magad?
- Képzeld el, hogy Isten is, ugyanezzel a szeretettel, ugyanezt mondja neked, ugyanezt teszi veled! Éld át ennek a bátorító, erőt adó voltát!
- Jegyezd meg ezt a képet és érzést, hogy amikor mélyen érzed magad, újra elővehesd, belekapaszkodhass!